

การส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช
Promotion and Conservation of Manohra Performing Arts
by the Local Government Organization
in Nakhon Si Thammarat Province

รุ่งทิพย์ สุวรรณสถิตย์¹ และกฤษณา ไวสารวजू²
Rungthip Suwansathit¹ and Krissana Waisamruad²

Received : November 30, 2018; Revised : March 5, 2019; Accepted : April 2, 2019

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้เป็นการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากมโนราห์เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้าน อัตลักษณ์ประจำจังหวัดภาคใต้ที่คนภาคใต้สืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นการแสดงละครชาตรี มีศิลปะแม่บททำรำ ประกอบดนตรี กลอง ทับคู่ ฉิ่ง โหม่ง ปี่ชวา ที่ผู้แสดงสามารถประยุกต์ทำรำด้วยจินตนาการของตนตามเสียงร่ำจากดนตรีเป็นทำรำที่งดงาม ซึ่งศิลปะการแสดงมโนราห์มีอนุรักษ์ด้วยการถ่ายทอดความรู้โดยครูโนรา ผ่านความเชื่อและพิธีกรรมการสืบสานหรืออนุรักษ์แบบรับช่วงต่อกันมาอย่างเคร่งครัด ปราศจากการบันทึกเป็นรายลักษณ์อักษร ซึ่งผู้สืบสานต่อการฝึกหัดส่วนมากเป็นคนในครอบครัวอนุรักษ์สืบสานกันมาตามช่วงอายุคน สภาพการณ์ด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมและโครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมอาจต้องพิจารณาเรื่องความสมดุลประชาชนคนรุ่นใหม่มีความเข้าใจและยอมรับค่านิยมแตกต่างกันต่อศิลปะวัฒนธรรมดั้งเดิมในทางปฏิบัติพบว่า ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนตามระบบ ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก ทำให้การบรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนมโนราห์เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ ไม่สามารถทำได้ดีเท่าที่ควร จังหวัดนครศรีธรรมราชอาจกำหนดนโยบายการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ เพื่อส่งเสริมศิลปะการแสดงมโนราห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้สถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ของ

¹นักศึกษาลัทธิปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น; Doctor of Philosophy Program in Public Administration Western University, Thailand;
e-mail : kobrungrtip@gmail.com

²ลัทธิปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น; Department of Philosophy Program in Public Administration Western University, Thailand.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยบูรณาการแนวคิดประชารัฐและนิติรัฐเข้าด้วยกัน เพื่อปรับแผนพัฒนาท้องถิ่น ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ให้เป็นรูปธรรม เพื่อการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปมโนราห์ให้ยังคงคุณค่า ความศรัทธา ความนิยม สืบต่อไปอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords) : การส่งเสริมและการอนุรักษ์, ศิลปะการแสดงมโนราห์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, จังหวัดนครศรีธรรมราช

Abstract

The article is aims to present the promotion and conservation conceptual of the Manohra Art by authority administration of Local Government Organization in Nakhon Sri Thammarat. The Manohra is a folk art as identity of southern people has been inherited since ancient times. Theatrical is a masterpiece of dance mixed with music composed of drums, cymbals, cymbals and Javanese clarinet, where the performers can apply their dances with their minds. Manohra Performing Arts is preserved by the transfer of knowledge by the Nora Teacher. Through faith and ritual, the continuation or conservation of the intercourse strictly. Without a record. Most of the trainees are members of the conservative family who follow the age range. Situation of promotion and conservation of Manohra Art of Local Government Nakhon Sri Thammarat Budget allocations for cultural activities and programs may be subject to balance. The new generation of people have a different understanding and appreciation of traditional cultural values. In practice, it was found. The availability of teaching and learning systems. There are many limitations. The Manohra Curriculum has been added to promote and preserve Manohra Art can not do as well as it should. Nakhonratchasima Province may set policies to promote and preserve the art of Manohra. To promote the performing arts of the local government. Using the school as a tool to promote and preserve the art of Manohra performances of local government organizations.

Keywords : Promotion and Conservation, Manohra Performing Arts, Local Government Organization, Nakhon Si Thammarat

บทนำ (Introduction)

วิถีทางวัฒนธรรมเกิดพลวัตทางสังคมอย่างเชื่องช้า ในขณะที่กระแสการพัฒนาทางเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ทางสังคมผสมกลมกลืนกับค่านิยมใหม่อยู่ตลอดเวลา เกิดเป็นความหลากหลายทางวิถีชีวิตดั้งเดิมและองค์ความรู้ใหม่ เมื่อเรียนรู้แล้วสังคมนับประสพการณ์มากขึ้น มีการสร้างค่านิยมใหม่เข้าไปเพื่อให้ดำเนินชีวิตสอดคล้องกับสถานการณ์ทาง

เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมืองความมั่นคง โดยเฉพาะสังคมภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Office of the National Economic and Social Development Board, 2016 : 4) เช่นเดียวกับประเทศไทย เมื่อย้อนมองวิถีทางวัฒนธรรม และประเพณี รวมทั้งศิลปะ ล้วนมีแหล่งที่มาเดียวกัน คือ ความเชื่อตามหลักศาสนา โดยบรรพบุรุษของแต่ละภูมิภาคนำมาจัดการเป็นองค์ความรู้ เกิดการพัฒนาสติปัญญา สร้างสรรค์วัฒนธรรม ประเพณี และศิลปะ (Saijai, 2017) ซึ่งถูกประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จนได้รับการยอมรับของคนในสังคม เกิดกระบวนการสืบสานตามแบบแผนการปฏิบัติทางสังคม ในลักษณะกิจวัตร กลายเป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้น (Hiranto, 1986) เช่น การปฏิบัติตามกันมาแล้วปรากฏผลไปในทิศทางที่ดี เกิดการยอมรับแบบแผนนั้นในท้องที่ใดที่หนึ่งในประเทศไทยเรียกกันว่า วัฒนธรรมไทย การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย คือ สิ่งที่ปฏิบัติสืบทอดสืบทอดกันมา และถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงามของแต่ละสังคม อาจเหมือนกัน คล้ายกัน หรือแตกต่างกันก็ได้ แต่สิ่งที่ดีงามของสังคมมีตัวแปรสำคัญคือ กาลเวลา ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (Pranee, 2014) วัฒนธรรมที่เคยเห็นเป็นสิ่งดีงามก็ยังคงยึดถือปฏิบัติ ด้วยวิธีการส่งเสริม อนุรักษ์ จัดกิจกรรมเพื่อให้การคงอยู่ได้ทุกยุคทุกกาลเวลา สร้างชื่อเสียงแห่งวัฒนธรรมประเทศไทยในสังคมโลกสืบไป

การส่งเสริม อนุรักษ์ และจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทยสู่สังคมโลก เป็นบทบาท เสรีภาพ สิทธิและหน้าที่ รวมถึงการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ดังที่ Ministry of Culture (2009 : Online) อธิบายว่า วัฒนธรรมคือ วิถีชีวิต ซึ่งมีทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม คือ เป็นสิ่งที่จับต้องมองเห็นได้ กล่าวคือ วัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมมักปรากฏในรูปวัตถุ สิ่งของ ส่วนวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมคือ สิ่งที่ยากต่อมองเห็น เช่น ปรัชญา ความเชื่อ ความรู้สึก คุณค่า ความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ รวมทั้งสิ่งที่มองเห็นได้จากพฤติกรรม ศิลปะการแสดง ซึ่งวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ทั้ง 2 ลักษณะถูกผสมกลมกลืนอยู่ในวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย หากวัฒนธรรมเกิดเฉพาะท้องถิ่น เช่น เกิดในท้องถิ่นทางตอนใต้เรียกว่า วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ หรือวัฒนธรรมภาคใต้ เป็นต้น

วัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม มีความยากต่อการคงลักษณะไว้ การให้คงอยู่เหมือนเดิม หรือใกล้เคียงของเดิม ด้วยการอนุรักษ์เพียงวิธีการคงไม่เพียงพอ ยังต้องส่งเสริมให้เกิดค่านิยม รู้ เข้าใจ อย่างลึกซึ้ง เผยแพร่เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่วัฒนธรรมโลกได้ (Channarong, 2016) ซึ่งวัฒนธรรมที่ปรากฏให้โลกรู้จัก มีทั้งศิลปกรรม ศิลปะการแสดงท้องถิ่นที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งผลงานที่สร้างขึ้นในอดีตเป็นการนำทรัพยากรความรู้ ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ในท้องถิ่นแต่ละแห่ง อาจเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนหรือเป็นลักษณะสากลที่หลากหลายท้องถิ่น เพื่อเอาชนะอุปสรรคทางธรรมชาติ อำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวัน (Pongpailoon, 2012) ภูมิปัญญาพื้นบ้านจึงเป็นสิ่งที่ผลิตและวิถีชีวิตถือเป็นความรู้ที่เป็นองค์รวม สะท้อนความคิด ความเชื่อ ความใฝ่ฝัน ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว ในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานการดำรงชีวิตของคนในสังคม เป็นสรรพวิชาความรู้ทั้งหมดที่ชุมชนท้องถิ่นใช้แก้ปัญหาหรือจรรโลงชีวิต (Thongyindee, 2015) ทำให้ชุมชนและชาติผ่านพ้นวิกฤตและดำรงความเป็นชาติหรือชุมชนไว้ได้อย่างยั่งยืน คงคุณค่าท้องถิ่น ที่แสดงให้เห็นเป็นรูปธรรม เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ ความสวยงาม พัฒนาสู่ศิลปกรรม

สร้างสรรค์ ได้แก่ ด้านจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และแสดงให้เห็นเชิงนามธรรม ความรู้สึกความบันเทิง เกิดความสุขทางใจ เช่น นาฏกรรม นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ การละเล่น พื้นบ้านที่มีชื่อเสียงเฉพาะถิ่นหรือภูมิภาค อาทิ ลิเก (ภาคกลาง) หมอรำ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ศิลปะการแสดงมโนราห์ (ภาคใต้) เป็นต้น (Suykarkao, 1995) ปรากฏผลงานกระทั่งปัจจุบัน

องค์ความรู้ที่ประกอบจากที่มาจากหลักธรรมคำสอนทางศาสนา โดยเฉพาะหลักธรรมที่มีคุณค่าความจริง ความดีความงามเชิงวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นแก่นสารของวิถีชีวิตมนุษย์ เป็นจุดประทีปส่องนำทางให้มนุษย์ได้สร้างสรรค์ผลงานขึ้นมา และถ่ายทอดก่อให้เกิดความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นกลายเป็นรากเหง้า จนกลายมาเป็นศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มบุคคลที่เป็นองค์ประกอบในสังคม ประกอบด้วยวิถีคิด การทำหน้าที่สร้างสรรค์สังคมในท้องถิ่น ในฐานะแหล่งองค์ความรู้ที่ก่อประโยชน์ต่อผู้คนในชุมชน (Ministry of Culture, 2009; Pongpaiboon, 2012; Thongyindee, 2015; Channarong, 2016) องค์ความรู้ที่ถูกรวมจากทุกปัจจัย หล่อหลอมแสดงออกในลักษณะศิลปะการแสดงของภาคใต้ ที่คงอยู่และสร้างชื่อเสียงระดับโลก คือ ศิลปะการแสดงมโนราห์ กล่าวคือ มโนราห์ เป็นศิลปะเชิงวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ทำให้ผู้คนดำรงชีวิตด้วยความสงบสุขกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม ใช้ควบคุมพฤติกรรมคนในสังคมด้วยสื่อสารที่แฝงด้วยความเชื่อทางศาสนา ซึ่งศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการส่งสมความรู้มาจากบรรพบุรุษ สืบสานโดยการถ่ายทอดต่อกันมาตามกาล เป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สร้างความสัมพันธ์กับการพัฒนา ปรับตัว ผสมผสานที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ทำให้คนรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีบทบาท และมีส่วนร่วมได้โดยไม่ต้องพึ่งพาสิ่งอำนวยความสะดวกจากโลกภายนอกมากนัก แต่สามารถนำความรู้ในท้องถิ่นที่มีอยู่มาสร้างสรรค์พัฒนาตนด้วยความอิสระมีศักดิ์ศรีตามคุณค่าได้ (Interview, 2017) การศึกษาวิจัย การส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำผลมาสนับสนุนหลักการบริหารรัฐกิจที่ยึดการพัฒนาพื้นที่ภาค จังหวัด ท้องถิ่นเป็นหลัก ด้วยการนำวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นศิลปะการแสดงมโนราห์มาใช้เป็นกรณีศึกษา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ ตอบสนองต่อการพัฒนาสังคมภาค จังหวัด และท้องถิ่นได้

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

จากสถานการณ์ที่กระทบต่อศิลปะมโนราห์ อันเป็นอัตลักษณ์ภาคใต้ที่กำลังลดความนิยมลง ดังนั้นเพื่อการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ให้มีอนุรักษ์ พื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่มีอบและกระจายอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยในจึงกำหนดวัตถุประสงค์หลักดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ และปรากฏการณ์ด้านการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อรวบรวมปัญหา อุปสรรคต่อการดำเนินงานการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางสำหรับจังหวัดนครศรีธรรมราชในการจัดแผนพัฒนาจังหวัดด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interviews) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือนายกเทศมนตรีเทศบาลนคร นายกเทศมนตรีเทศบาลเมือง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล นายกองการบริหารส่วนตำบล รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากการจัดการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จากกลุ่มผู้รู้ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์ฝึกศิลปพื้นบ้าน ปรากฏชาวบ้านด้านมโนราห์ นักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษา ผู้นำชุมชน ศิลปินพื้นบ้านมโนราห์ ผู้เคยเป็นผู้ว่าจ้างมโนราห์ไปแสดง และรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้แก่ ศิลปินพื้นบ้านมโนราห์ ผู้เคยเป็นผู้ว่าจ้างมโนราห์ไปแสดงเยาวชนผู้เข้าร่วมฝึกเป็นศิลปินมโนราห์ ผู้ปกครองเยาวชนผู้เข้าร่วมฝึก โดยใช้แบบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และนำคำถามการสนทนากลุ่มย่อยเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาความ (Descriptive Analysis)

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งนำข้อมูลทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำเสนอมุมมองแบบองค์รวมวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมสากลให้มีการเกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมที่ทันสมัย แต่ยังคงยึดมั่นความเชื่อตามหลักกรรมทางศาสนา บนพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ โดยครอบคลุมถึงเรื่องการทำชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม รวมทั้งการค้นหาข้อสรุปที่เป็นเหตุเป็นผล ตลอดจนการเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ของหน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่น เพื่อเกื้อหนุนให้ศิลปะการแสดงเชิงวัฒนธรรม คงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืน ตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยมีส่วนร่วมของประชาชนต่อศิลปะวัฒนธรรมไทย

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ศิลปะการแสดงมโนราห์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 ให้คำนิยาม โนรา เป็นคำนาม หมายถึง ศิลปะการแสดงพื้นเมืองอย่างหนึ่งของภาคใต้ มีแม่บททำราวอย่างเดียวกับละครชาตรี, มโนราห์

โนรา หรือมโนราห์ จึงเป็นการละเล่นพื้นบ้านอย่างหนึ่งของชาวภาคใต้ ที่มีมาแต่โบราณ และเป็นที่ยึดกันแพร่หลาย นิยมเล่นกันมากทั่วภาคใต้ ไม่แพ้หนังตะลุง ปัจจุบันแม้ว่าโนราไม่ได้เป็นที่นิยมแพร่หลายอย่างในอดีต แต่โนราก็เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่กลุ่มชนพื้นบ้านได้ร่วมกัน

สร้างสรรค์ขึ้นมา เพื่อสนองความต้องการของชีวิตและสังคม โนราจึงมีความผูกพันกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านมาช้านาน ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านและความเป็นไปของสังคมไว้เกือบทุกแง่มุมเพราะนอกจากโนราจะมีบทบาทในฐานะที่เป็นสื่อบันเทิงแล้ว ยังมีบทบาทในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อของชาวบ้านอีกด้วย ฉะนั้นวิถีชีวิตของชาวบ้านจึงมีความเกี่ยวข้องกับโนราอย่างแยกไม่ออก

2. ความสำคัญของมโนราห์

กรมศิลปากร กล่าวไว้ว่า มโนราห์เป็นต้นตอของละครนอกละครใน เป็นการละเล่นของภาคกลาง คำว่าละคร มาจากคำว่า นคร ในอดีตมโนราห์ส่วนใหญ่จัดแสดงจังหวัดนครศรีธรรมราช ในสมัยศรีปราชญ์ เมื่อมาแสดงในเมืองหลวง การละเล่นของนครศรีธรรมราช กลายเป็นละครไปในที่สุดผู้ที่สนใจชมมโนราห์ต้องไปงานศิลปะที่ภาคใต้เท่านั้น หากผู้ที่อยู่กรุงเทพมหานครไปชมได้ที่วัดพิชยญาติการาม วังเวียนเล็ก ธนบุรี ในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ของทุกปี เพราะที่นั่นมีศิลปะการทำบุญของชาวใต้แบบดั้งเดิม เรียกว่า งานสทหภูมิภาคทักษิณ การจัดแสดงมโนราห์ มีผู้ชมนับพันคน ปัจจุบันงานสทหภูมิภาคทักษิณ ดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไปแล้ว เนื่องจากเจ้าอาวาสวัดพิชยญาติการามรูปต่อมาไม่ได้เป็นชาวปักษ์ใต้ จึงไม่มีการสืบสานศิลปะนี้ต่อไป

เป็นโนราห์ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษมีการแสดงเฉพาะการแก้บนหรือการแสดงโนราห์โรงครูในเดือน 9 ของทุกปีแล้วแต่จะมีการเชิญหรือจัดของเจ้าภาพและมีการสอนเด็ก เฉพาะเด็กที่สนใจที่บ้านของตนเองเท่านั้น แต่ไม่มีการรวบรวมความรู้และผู้สืบทอดตายายโนราห์ต่อ ฉะนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะองค์กรของรัฐที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม จึงเล็งเห็นคุณค่าและตระหนักถึงปัญหาสำคัญนี้เพื่อช่วยอนุรักษ์ให้คนรุ่นหลังสืบไปจึงได้สอดแทรกเนื้อหาในการเรียนการสอนโดยเริ่มที่โรงเรียนวัดปรกติโดยช่วงแรกให้โนราห์ที่พอมีความรู้เป็นที่เลี้ยงช่วยฝึกสอน มีการบันทึกไว้เป็นแผ่นดิสก์ และต่อมาเปิดสอนตามทำรำในแผ่นดิสก์ แล้วมีครูนาฏศิลป์คอยดูแลอีกครั้ง ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและผ่อนคลายตั้งใจเรียนมีสมาธิมากขึ้นจากการสอดแทรกเนื้อหาเหล่านี้ ต่อมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับการอนุรักษ์มโนราห์ เพื่อสนับสนุน เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การเล่น เพื่อส่งโนราห์เข้าประกวดระดับแข่งขันกับตำบลอื่น ๆ ในเขตจังหวัดภาคใต้

3. การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

การอนุรักษ์ศิลปะ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของคนในท้องถิ่นที่รู้จักวัฒนธรรมของตนเอง โดยประชาชนทุกเพศทุกวัยซึ่งมีการยึดมั่น มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกศิลปวัฒนธรรมของบรรพบุรุษและนำเอาวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ซึ่งการอนุรักษ์ศิลปะ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถร่วมมือกันในทุกภาคส่วน โดยส่วนแรกเริ่มในการร่วมอนุรักษ์ ศิลปะ ศิลปวัฒนธรรมโดยเริ่มต้นจากสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันแรกในการปลูกฝังศิลปะ วัฒนธรรม อิทธิพลจากครอบครัวเป็นสถาบันแรกในการปลูกฝังวัฒนธรรมท้องถิ่นสภาพครอบครัวไทยที่มีปู่ย่า ตายาย ลุง ป้า น้า อา พี่ น้องส่วนใหญ่ปลูกบ้านอยู่ใกล้กัน ทำให้ญาติพี่น้องลูกหลานมีความรัก ความอบอุ่น มีการปลูกฝังอบรมสั่งสอนให้คนในครอบครัวเป็นคนดีมีน้ำใจช่วยเหลือ เอื้ออาทรกัน รู้จักบาปบุญคุณ

โทษ ครอบครัวยุคใหม่เป็นจุดเริ่มต้นของการรักษาขนบธรรมเนียมศิลปะท้องถิ่น ด้วยการปฏิบัติและสืบทอดให้วัฒนธรรมคงอยู่ได้ดีที่สุด สถาบันต่อไปที่มีส่วนในการร่วมอนุรักษ์ศิลปะ ศิลปวัฒนธรรม คือ สถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาทุกระดับในท้องถิ่นเป็นแหล่งให้ความรู้ที่เป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง หลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับต้องมีเรื่องของท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิตไทย รู้จักวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดำรงอยู่ ต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมเรื่องท้องถิ่นในทางสร้างสรรค์ สถานศึกษาโดยเฉพาะครู อาจารย์ ต้องสร้างจิตสำนึกให้แก่เยาวชนเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น คนทุกชาติทุกภาษาต้องมีวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อแสดงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนสถาบันต่อไปที่เกี่ยวข้อง ก็คือสถาบันศาสนา ซึ่งเป็นสถาบันที่เป็นศูนย์รวมทางจิตใจที่สำคัญของชุมชน พร้อมทั้งจะรับการปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึกในคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่นและยังเป็นสถาบันสำคัญในการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นไม่น้อยกว่าสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาและสถาบันสุดท้ายที่สำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น คือ หน่วยงานราชการ และภาคเอกชนมีส่วนช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นได้ดี

เมื่อมีการจัดงาน ก็เปิดโอกาสให้มีการสอดแทรกเรื่องท้องถิ่นเข้าไปให้มากที่สุด เช่นดนตรีพื้นบ้าน การแต่งกายพื้นบ้าน อาหารพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน เป็นต้น ปัจจุบันการท่องเที่ยวเทศกาลต่าง ๆ ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ความสนใจศิลปะ ท้องถิ่นอย่างมาก ความตื่นตัวเช่นนี้เป็นการสะท้อนให้เห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่ประเมินค่ามิได้ ภาครัฐและเอกชนสามารถกำหนดกฎเกณฑ์สิ่งที่ไม่เหมาะสมได้ โดยขอความร่วมมือ สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มากที่สุด และสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยทางด้านวิชาการควบคู่ไป (Davee, 1999)

ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นแบบแผนวิถีของคนในสังคมที่ได้ผ่านขบวนการสร้างสรรค์พัฒนาปรับปรุง แก้ไข สันถัมภ์ เลือกรสและสืบทอดมายาวนาน ในการอนุรักษ์ศิลปะศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน้าที่ของคนในประเทศควรร่วมมือกันในการสืบสานและนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตด้วยความภาคภูมิใจ ปัญหาวัฒนธรรมท้องถิ่น เกิดจากอิทธิพลวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามา และสภาพการณ์ภายใน ประเทศทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อมแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถทำได้โดยการดำเนินการเชิงรุก และยกย่องสถาบันหลัก คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นหลักในการยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชาติ การสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว เป็นวิธีการที่สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคนในครอบครัว เมื่อมีการปลูกฝังศิลปะ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอันเป็นพื้นฐานความมั่นคงของครอบครัวอย่างจริงจัง เช่นการเคารพตามระบบอาวุโส การกตัญญูกตเวที เป็นต้น ส่วนในเรื่องของขนบธรรมเนียมศิลปะท้องถิ่นต้องมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ใช้อย่างถูกวิธีถูกต้อง อย่างเช่น ศิลปะสงกรานต์ ลอยกระทง เทศกาลงานบุญในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

การให้เห็นคุณค่าของภาษาด้วยการอบรมสั่งสอน การใช้ภาษาไทยและภาษาท้องถิ่นอย่างถูกต้องอย่าปล่อยให้ภาษาพูดและภาษาเขียน ในเรื่องของคำนิยม คุณธรรม

จริยธรรมของสังคมไทยที่ดั่งาม อย่างการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ตามกาลเทศะ กิริมารยาทในการไหว้ การกราบยัมสยาม จิตใจที่ดั่งามมีความเมตตากรุณา ความเอื้ออาทรกัน ผู้ใหญ่ต้องเป็นตัวอย่างที่ดี แก่บุตรหลาน ครูบาอาจารย์ต้องประพฤติตนและอบรมลูกศิษย์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และที่สำคัญต้องมีการปลูกฝังถ่ายทอดให้กับเยาวชน ในเรื่องศิลปะ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งทุกรูปแบบที่ทำให้ความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน เช่น ดนตรี การรำ ร่ายรำ การร้องทำเพลง พร้อมทั้งสอดแทรกในทุกงานรื่นเริงเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วย (Davee, 2010)

ศิลปวัฒนธรรม เป็นรากฐานที่สำคัญของชาวบ้านที่ได้มีการสั่งสมสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน เป็นประสบการณ์แห่งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว หรือบุคคลในท้องถิ่นเดียวกัน เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว และคนในท้องถิ่นได้ เป็นการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่กับธรรมชาติได้ ซึ่งศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมีหลากหลาย อาจเหมือนกันหรือแตกต่างกัน โดยการอนุรักษ์สืบทอด และพัฒนา ต้องอาศัยการร่วมมือในทุกภาคส่วนเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจในความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่สะสมมานาน ทำให้ชุมชนพัฒนาได้อย่างเข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน เพราะช่วยพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญรุ่งเรืองและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างเข้มแข็งมั่นคงยั่งยืนชั่วลูกชั่วหลาน โดยศิลปะหลากหลาย นับได้ว่าเป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

4. การกระจายอำนาจองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

กระแสการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น และการกระจายอำนาจ ถือเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งผลให้มีการจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และประกาศใช้ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (Government Gazette, 1994) และพัฒนาระบบการปกครองท้องถิ่นที่ค่อนข้างสมบูรณ์ มีหน้าที่สำคัญด้านการจัดบริการสาธารณะ ทำให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย สนองความต้องการได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เพียงกระแสการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น ให้มีการกระจายอำนาจยังคงไม่ได้รับการตอบสนอง หากปราศจากเหตุผลผลักดัน 3 ประการ (Office of the Permanent Secretary for Defense, 2014) ได้แก่ เหตุผลทางเศรษฐกิจ เหตุผลทางการเมือง และเหตุผลทางวัฒนธรรม

(1) เหตุผลทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการกระจุกตัวเฉพาะในส่วนกลาง ทำให้เกิดภาวะความแตกต่างทางความเจริญ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจทวีความรุนแรงมากขึ้น เห็นได้ชัดคือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจเฉพาะส่วนกลาง เป็นสาเหตุความไม่เท่าเทียมกัน

(2) เหตุผลทางการเมือง เมื่ออำนาจตัดสินใจอยู่ที่ส่วนกลาง การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นจึงมีน้อย แต่หากเปิดพื้นที่ทางการเมืองท้องถิ่น เพื่อลดการแข่งขันเฉพาะพื้นที่เดียวได้ การกระจายอำนาจ จึงเป็นการระดมคนที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

(3) เหตุผลทางวัฒนธรรม จากการศึกษาที่มีความแตกต่างหลากหลายของพื้นที่ ควรให้ประชาชนดูแลตนเองมากขึ้น ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำกับดูแลตามอำนาจรัฐ

การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รวมทั้งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วทั้งสิ้น แต่ยังคงปราศจากความพยายามอย่างแท้จริงของส่วนกลางในการยกระดับการบริหารส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น จึงเกิดปัญหาต่อการปกครองท้องถิ่นไทย คือ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการต่อประชาชน บริบททางสังคม และความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ ทั้งยังส่งผลให้เกิดปัญหาเรื้อรังกับประเทศชาติ

5. การจัดการองค์การภาครัฐแนวใหม่

แม้ว่ามีกระแสการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น ให้กระจายอำนาจสู่ส่วนท้องถิ่น อันเกิดจากกฎหมายหลายระดับชั้น ตั้งแต่ชั้นสูงสุดคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอันเป็นกฎหมายปกครองสูงสุดของประเทศ กฎหมายลูกที่เกิดจากการบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในระดับชั้นต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา พระราชกำหนด ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นต้น แต่จากประสบการณ์ของประเทศไทยที่ผ่านมา การบังคับใช้กฎหมาย ยังพบปัญหาโครงสร้างการบริหาร การจัดแบ่งอำนาจหน้าที่แก่บุคคลที่มาจากวิธีการแต่งตั้งหรือการเลือกตั้งตามที่รัฐกำหนด อย่างไรก็ตามเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์สังคมไทยปัจจุบัน ภายใต้กระแสการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น ที่เรียกร้องให้มีการกระจายอำนาจ โดยมองไปในอนาคตว่า รัฐบาลกระจายอำนาจและถ่ายโอนอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเต็มที่ อีกทั้งมีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการองค์การปกครองท้องถิ่นได้อย่างอิสระ เพื่อให้การปกครองตนเองมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ พันข้อหาว่า การกระจายและถ่ายโอนอำนาจแล้วไม่เกิดประโยชน์เนื่องจากท้องถิ่นไม่มีศักยภาพ ดังนั้นจึงต้องกล่าวถึงแนวคิดการจัดการองค์การภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) เพื่อให้ท้องถิ่นนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการท้องถิ่นตน

การจัดการองค์การภาครัฐแนวใหม่ ในที่นี้ก็คือ การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ เพื่อผลประโยชน์สาธารณะของประชาชนเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุด ด้วยการบริหารงานภาครัฐแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management) เช่น ปรับบทบาท ภารกิจ การมุ่งเน้นผลงาน เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงานขององค์กร โดยคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า การจัดการโครงสร้างที่กะทัดรัด จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขันการให้บริการสาธารณะ ให้ความสำคัญต่อค่านิยม คุณภาพการบริการหรือการเพิ่มผลผลิต เพื่อยกระดับผลการปฏิบัติงานขององค์กรให้สูงขึ้นโดยใช้หลักการแข่งขัน เพื่อให้องค์กรมีพัฒนาการที่ต่อเนื่อง เน้นความเป็นองค์กรที่มีผลสัมฤทธิ์สูง

การปฏิรูประบบราชการ ถือว่าเป็นการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเช่นกัน เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการภาครัฐที่มีลักษณะ การปรับกระบวนทัศน์ (Paradigm

Shift) จากตัวแบบราชการของ Weber's Model Bureaucracy (1864-1920) ที่เน้นเรื่องการบริหารจัดการองค์การ ซึ่งได้เข้ามามีอิทธิพลต่อระบบราชการไทยมานานนับศตวรรษ และแนวคิดที่น่าสนใจของ Fayol's Principles of Management (1949) เสนอหลักการจัดการเชิงบริหารที่เน้นกิจกรรมหลักในองค์การธุรกิจ (POCCC) ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) วิวัฒนาการมาสู่ทฤษฎีการจัดการเชิงสถานการณ์ (Contingency Theory) เกิดจากแนวคิด POSDCoRB ของ Luther Gulick และ Lyndall Urwick (1973) เน้นการบริหารองค์การ 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การอำนวยความสะดวก (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting)

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนขอ Paradigm Shift ขึ้นสู่ New Public Management (NPM) โดยตั้งสมมติฐานว่า NPM เป็นแนวทางการบริหาร/การจัดการองค์การที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งการบริหารรัฐกิจและบริหารธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ตามแนวคิดของ Woodrow Wilson (1865-1924) เสนอบทความเรื่อง The study of administration สารระสำคัญคือ แยกการเมืองออกจากการบริหาร (Boonyarattapun, 2011) จึงกล่าวได้ว่า แนวคิด NPM เป็นการปรับกระบวนการทัศน์เชิงวิธีการบริหารรัฐกิจ แต่ยังคงอาศัยหลักการระเบียบ กฎหมาย เป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริหารจัดการ รวมทั้งยังต้องอาศัยความสำคัญของทรัพยากรทางการบริหาร (Management Resources) เพื่อให้ทันยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ประกอบด้วย 9 ปัจจัย (9 M's) ได้แก่ (1) การบริหารคน (Man) (2) บริหารเงิน (Money) (3) บริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) (4) การบริหารงานทั่วไป (Management) (5) การให้บริการประชาชน (Market) (6) บริหารคุณธรรม (Morality) (7) บริหารข้อมูล (Message) (8) บริหารเวลา (Minute) และ (9) บริหารการวัดผล (Measurement) (Viratniphawan, 2008)

ในขณะที่ David Osborne & Ted Gaebler (1992) เสนอแนวคิดเรื่องการปฏิรูประบบราชการ (Reinventing Government) จัดว่ามีความสัมพันธ์กับรัฐประศาสนศาสตร์สูง เพราะเป็นแนวคิดที่มุ่งเสนอแนะให้รัฐบาลปฏิบัติต่อการปกครองท้องถิ่นดังนี้ (1) รัฐเพียงกำกับดูแล ไม่ใช่ควบคุม (2) เพิ่มขีดความสามารถให้กับท้องถิ่นในการแก้ปัญหาของตน (3) ส่งเสริมการแข่งขันมากกว่าการผูกขาด (4) ให้การสนับสนุนการปฏิบัติการกิจการมากกว่าออกกฎระเบียบ (5) มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์จากผลงานมากกว่าปัจจัยนำเข้า (6) ตอบสนองความต้องการของประชาชนไม่ใช่มุ่งที่หน่วยงานราชการ (7) มุ่งสร้างรายได้มากกว่าการใช้จ่าย (8) ป้องกันปัญหามากกว่าแก้ปัญหา (9) กระจายอำนาจ และ (10) สนองตอบความต้องการของประชาชนมากกว่ากำหนดนโยบายกว้างๆ

จากแนวคิดของ David Osborne & Ted Gaebler เรื่องการปฏิรูประบบราชการ มีทิศทางเดียวกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2556-2561) กำหนดยุทธศาสตร์ 7 ยุทธศาสตร์ (Office of the Public Sector Development Commission, 2013) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การสร้างความเป็นเลิศในการให้บริการประชาชน เน้นการบริการ
เชิงรุก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาองค์การให้มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย ความเป็นมือ
อาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์ของภาครัฐให้เกิด
ประโยชน์สูงสุดมีเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การวางระบบการบริหารงานราชการแบบบูรณาการ ประสาน
ความร่วมมือระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นในรูปแบบที่หลากหลาย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การส่งเสริมระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน
ระหว่างภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การยกระดับความโปร่งใส สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหาร
ราชการ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 : การสร้างความพร้อมระบบราชการไทยเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคม
อาเซียน

นอกจากการจัดการทรัพยากรทางการบริหาร กระแสการปฏิรูประบบการ แผน
ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย อีกสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือ สภาพแวดล้อมภายในและ
ภายนอกองค์การภาครัฐ ซึ่งเป็นกระแสที่มีอิทธิพลต่อการจัดการองค์การภาครัฐ คือ

1. กระแสโลกาภิวัตน์ เป็นกระแสที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างรุนแรงและ
รวดเร็ว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การภาครัฐต้องปรับเปลี่ยน และเพิ่มศักยภาพให้กับทรัพยากรการ
บริหารเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันสำหรับเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมดังกล่าว

2. โครงสร้างและระบบการบริหารองค์การภาครัฐมีปัญหายุ่งยากต่อการสนองตอบ
ความต้องการของประชาชน ได้แก่ ความล่าช้าในการบริหารจัดการ คุณภาพการให้บริการ ขาด
ความเชื่อมั่นต่อระบบราชการ และระบบราชการซึ่งไม่มีธรรมาภิบาล

จากแนวคิด ทฤษฎี หากองค์การภาครัฐยังไม่ปรับกระบวนการ หรือปรับเปลี่ยนการ
บริหารจัดการสู่การจัดการองค์การแนวใหม่ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมและอนุรักษ์
ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม รวมถึงการรำนโนราห์ เป็นผลผลิตทางปัญญาของคนใน
ชุมชนและท้องถิ่น ที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ประกอบกับแนวคิดวิเคราะห์ในการแก้ไขปัญหา
ต่าง ๆ ทั้งทางตรง และทางอ้อม จนเกิดเป็นการหลอมรวมเป็นแนวคิดที่มีลักษณะของสามารถ
พัฒนาความรู้ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกาลสมัยในการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่าง
เหมาะสม ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงต้องช่วยกันค้นหาแนวทางในการฟื้นฟูประยุกต์และสร้างสรรค์
ใหม่ให้เหมาะสมกับยุคสมัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

สภาพการณ์ และปรากฏการณ์ด้านการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ศิลปะการแสดงมโนราห์มีอนุรักษ์ด้วยการถ่ายทอดความรู้โดยครูโนรา ผ่านความเชื่อและพิธีกรรมแบบชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ขั้นตอนพิธีกรรมที่เหมือนกันหมดทุกแห่ง จึงเป็นการยึดถือความรู้เป็นธรรมเนียมปฏิบัติของมโนราห์ โดยที่ความเชื่อ พิธีกรรมนั้นเป็นการสืบสานหรืออนุรักษ์แบบปรับช่วงต่อกันมาอย่างเคร่งครัด ปราศจากการบันทึกเป็นรายลักษณ์อักษร ซึ่งผู้ทำหน้าที่อนุรักษ์ต่อได้รับการฝึกหัด ส่วนมากพบว่าเป็นคนในครอบครัวอนุรักษ์สืบสานกันมาตามช่วงอายุคน

ด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสภาพการณ์ด้านค่านิยมของศิลปะการแสดงมโนราห์ แนวทางการพัฒนาและแผนการอนุรักษ์ รวมถึงการส่งเสริมภาพลักษณ์ของมโนราห์ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ทัศนะว่า มโนราห์เป็นวัฒนธรรมการแสดงชั้นสูงของชาวภาคใต้ ผู้แสดงทำหน้าที่สื่อสารแสดงอาการ การเคลื่อนไหวร่างกาย พร้อมไปกับจังหวะ เหมือนจิตวิญญาณ ที่สัมพันธ์ระหว่างความคิดกับร่างกาย ทำให้เห็นต้นกำเนิด รากเหง้า การทำหน้าที่ และมีกระบวนการรักษา ศิลปะการแสดงมโนราห์ด้วยกระบวนการผลิตซ้ำ ที่ใช้การผสมผสาน และปรับประยุกต์แนวความคิด เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบันและอนาคต แต่ไม่กระทบต่ออัตลักษณ์ดั้งเดิมมากนัก ทั้งนี้เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป (Dynamism) หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงเพื่อความแปลกใหม่ ภายใต้ความจำเป็นทางฐานะเศรษฐกิจและสังคม โดยแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับ ตามแผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2550-2559) กำหนดให้จังหวัด (ทุกจังหวัด) ในที่นี้หมายถึงจังหวัดนครศรีธรรมราช ต้องบูรณาการแผนส่งเสริมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ด้วยการจัดโครงการ/กิจกรรมในการพัฒนา/ส่งเสริมค่านิยมที่ดีในชุมชน ได้แก่ การรื้อฟื้นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะการแสดงดั้งเดิม นำมาสร้างคุณค่าใหม่ที่พึงประสงค์ เช่น โครงการรักษากำเนิด โครงการพัฒนาเยาวชนรักศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้การกำกับดูแลด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชาชนคนรุ่นใหม่มีความเข้าใจและยอมรับค่านิยมแตกต่างกันต่อศิลปะเชิงวัฒนธรรมดั้งเดิม ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นกัลยาณมิตร เครือญาติ บุคคลอื่นในและนอกสังคม คำสอนจากศิลปะการแสดงของภาคใต้ ยังเป็นเงื่อนไขความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต กล่าวได้ว่า เป็นกลไกที่มีคุณค่าสำหรับพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชาติในที่สุด ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ควรแสดงศักยภาพให้เข้าถึงประชาชนในท้องถิ่น การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมและโครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมอาจต้องพิจารณาเรื่องความสมดุลเป็นหลัก

ปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช พบประเด็นสำคัญคือ รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐมอบหมายให้ท้องถิ่นดูแลตนเอง โดยมีกฎหมายลูก อาทิ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และ

แก้ไขเพิ่มจำนวน 13 ฉบับ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินการส่งเสริมและการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ แต่ในทางปฏิบัติพบว่า ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนตามระบบ ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก ทำให้การบรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนมโนราห์เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะการแสดงมโนราห์ ไม่สามารถทำได้ดีเท่าที่ควร ประกอบกับกระแสการพัฒนาเทคโนโลยีที่เข้ามามีอิทธิพลต่อคนรุ่นใหม่ ทำให้มีปัญหาที่ต้องตามแก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงการรองรับงบประมาณ ซึ่งลำพังชุมชนยังคงไม่มีกำลังพอช่วยเหลือตนเองได้อย่างเข้มแข็ง โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของชุมชนสู่นานาชาติ ประเทศ รัฐยังคงขาดการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่จะสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของภูมิปัญญาตามบทบาทที่ตนมีอยู่ เมื่อพิจารณาในด้านอุปสรรค ในแง่การส่งเสริมเสริมและสนับสนุนในการใช้เครื่องมือผ่านกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับโอนมา ยังไม่สนับสนุนศิลปะการแสดงมโนราห์เท่าที่ควร ประกอบกับการพัฒนาขีดความสามารถ และศักยภาพการทำงานตามบทบาทหน้าที่หรือขอบเขตงาน ยังแสดงบทบาทน้อย ไม่สอดคล้องกับบางงานที่รับมอบหมายอาจเป็นเพราะความสนใจ ความเข้าใจในงานแตกต่างกัน ในขณะที่มีปัญหาอุปสรรคในตัวของผู้บริหารและบุคลากร ในเรื่องการนับถือต่างศาสนา จึงไม่เข้าใจในศิลปะวัฒนธรรมไทย การทำหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรอีกศาสนาหนึ่ง จึงไม่ส่งผลต่อเงื่อนไขความสำเร็จเท่าที่ควร

แนวทางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพจำเป็นต้องเร่งดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการจัดการศึกษา โดยมองว่าการศึกษานี้ต้องเน้นการเรียนรู้ และ การเรียนรู้ก็คือการเชื่อมโยงทุกสรรพสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องและสมดุล ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทั้งความรู้ในเรื่องวิชาการ และความรู้เท่าทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

2. การเร่งพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรด้านการศึกษา เพราะโรงเรียนควรต้องมีครูที่ชำนาญด้านการศึกษาเพิ่มมากยิ่งขึ้น (หมายถึงการเพิ่มขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดจ้างครูที่มีความชำนาญเฉพาะทาง เฉพาะสาขาได้โดยอิสระ และสามารถให้ครูคนดังกล่าวสอนในหลาย ๆ โรงเรียนที่สังกัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในส่วนของการส่งเสริมความรู้และพัฒนาทักษะในการสอน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญกับการศึกษา การอบรม การประชุมสัมมนา อันจะเป็นการเพิ่มทักษะในการสอน นอกจากนี้แล้วยังจะต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาดูงานทั้งในต่างประเทศและในประเทศเพื่อเปิดโลกทัศน์และมุมมองของครูผู้สอนให้กว้างขึ้น

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนารูปแบบการบริหารงานภายในให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับภาระงานด้านการศึกษาที่เพิ่มขึ้น อาทิ การปรับโครงสร้างองค์กร การปรับและมอบอำนาจในการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการศึกษาให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษามากขึ้น การยกเลิก ผ่อนคลายกฎระเบียบ ต่าง ๆ ที่เป็น

ปัญหา อุปสรรคในการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร การบริหารจัดการ

4. การจัดตั้งชมรมผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอันเป็นความร่วมมือระหว่างครู และผู้บริหารสถานศึกษาในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเดียวกัน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับภาค ทั้งนี้เนื่องจากชมรมเป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล และเป็นเวทีสำหรับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะในด้านการสอนและการบริหารการศึกษา

5. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารการศึกษาและการเรียนการสอน และการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ แหล่งข้อมูล ศูนย์ข้อมูล ศูนย์การศึกษาต่าง ๆ เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ให้ทั้งความรู้ในศาสตร์วิชาการและศาสตร์ว่าด้วยการใช้ชีวิต ประการสำคัญศูนย์ความรู้เหล่านี้จะต้องเป็นศูนย์ที่มีชีวิต และ ตอบสนองต่อคนทุกกลุ่ม ทุกวัยในชุมชน ขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องใช้ศูนย์ข้อมูลเหล่านี้เป็นแหล่งในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชนท้องถิ่น

6. การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างเป็น อันเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และปรับกระบวนการดำเนินการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษา อาทิ การปรับรูปแบบและวิธีการสอน การปรับวิธีการบริหาร และนโยบายด้านการศึกษา เป็นต้น สำหรับในรายละเอียดของการติดตามและประเมินผล ควรมีการประเมินผลจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย มุมมอง อาทิ การให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาได้มีโอกาสประเมินการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของผู้บริหารท้องถิ่น การให้นักเรียนได้มีโอกาสในการประเมินครูผู้สอน และการให้โอกาสแก่ผู้บริหารท้องถิ่นในการประเมินการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง หลากหลาย รอบด้าน และเป็นจริง อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญอย่างยิ่งได้แก่การนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลมาใช้อย่างจริงจัง และนำมาแก้ไขปัญหาอย่างทันที่

ความเข้าใจบางส่วนยังคงขาดหายไปจากการรับรู้ของครูและผู้บริหารการศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนบางส่วน เห็นว่าการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการรับประกันถึงมาตรฐานการจัดการศึกษาได้ระดับหนึ่ง เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดแสดงความจำนงว่าประสงค์จัดการศึกษาในท้องถิ่น เชื่อมั่นในศักยภาพและความสามารถในการบริหารจัดการ และดูแลเรื่องการจัดการศึกษาได้ และแน่นอนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรตัวแทนของประชาชนในหมู่บ้าน ตำบลต้องไม่ปล่อยให้ประชาชนของตน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุตรหลานในท้องถิ่นได้รับการบริการด้านการศึกษาที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ฉะนั้น ความเป็นห่วง และความกังวลว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถบริหารจัดการและดูแลการศึกษาจึงกลายเป็นระดับหนึ่งและนี่เองที่เป็นเครื่องประกันการจัดบริการด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จังหวัดนครศรีธรรมราช ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมวัฒนธรรมที่ชัดเจน ระบุรายการพัฒนาแต่ละศิลปะในแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นนำไปแปลงแผนสู่การได้ พร้อมทั้ง มอบอำนาจ หรือแบ่งอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถดำเนินงานได้อย่างคล่องตัว

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องทำหน้าที่ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม อนุรักษ์ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยให้เกิดผลสัมฤทธิ์มากขึ้น

1.3 การสนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมศิลปะการแสดงมโนราห์ เพื่อจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมอนุรักษ์การแสดงมโนราห์ให้คงอยู่ชาวภาคใต้ต่อไป

1.4 จากผลการวิจัยที่พบว่าวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเครื่องมือสำคัญคือสถานศึกษาที่ได้ถ่ายโอนจากกระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นควรว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้สถานศึกษาเปิดเรียนสอน ศิลปะวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะศิลปะการแสดงมโนราห์ นอกจากการสืบทอดศิลปะการแสดงมโนราห์ที่มีแต่โบราณกาลให้ดำรงอยู่แล้ว ขอเสนอแนะเพิ่มเติมว่าภาครัฐและเอกชนให้การยกย่องเชิดชูพร้อมทั้งสนับสนุนบุคคลผู้ดำเนินชีวิตด้านศิลปมโนราห์ ให้เกียรติให้ศักดิ์ศรีและเชิญเป็นครูพิเศษเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการละเล่นโนราในทุกโรงเรียน สถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ เพื่อการรักษาอัตลักษณ์ของโนราให้ดำรงอยู่สืบไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2552). “แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2550-2559”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.m-culture.go.th/>. สืบค้น 22 สิงหาคม 2561.
- โกสมุส สายใจ. (2560, กุมภาพันธ์-พฤษภาคม). “พุทธศิลป์กับการจัดการความรู้”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. 3(1).
- จันทิมา ดาหวี. (2542). การอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านลิละ ของตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไชยรัตน์ ปรภาณี. (2557). “วัฒนธรรมชุมชนกับการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคมไทย โดยใช้วัฒนธรรมเป็นฐาน”. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 2(2) : 115-123.

- เทพศักดิ์ บุณยรัตพันธุ์. (2554). รัฐประศาสนศาสตร์กับการปฏิรูประบบราชการ, ในชุดวิชา **แนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นงเยาว์ ชาญณรงค์. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). “วัฒนธรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว.” **วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์**. 35(2).
- ประภัสสร ทองยินดี. (2558). “ภูมิปัญญาไทย : องค์ความรู้ที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคมไทย”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : [www.stou.ac.th/study/sumrit/10-58\(500\)/page3-10-58\(500\).html](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/10-58(500)/page3-10-58(500).html). สืบค้น 22 สิงหาคม 2561.
- ประเวศ วะสี. (2555). **ทิศทางใหม่ประเทศไทย ทิศทางใหม่ของการศึกษาชุมชนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.
- พอพรรณ บัวมาศ. (2553). **แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้อาชีพจักสานตำบลบ้านนอก อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี**. การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้. (2553). “ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.dek-d.com/board/view.php?id=937146>. สืบค้น 14 กันยายน 2559.
- มาลินี สวยคำข้าว. (2538). **การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2534). **พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534**. เล่มที่ 156 ตอนที่ 1พ ลงวันที่ 4 กันยายน 2534.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2546). **พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546**. เล่มที่ 120 ตอนที่ 100ก ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2546.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. เล่ม 133 ตอนที่ 115 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2559.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560**. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก ลงวันที่ 6 เมษายน 2560.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554**. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2551). “การบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ : การวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัด”. **รัฐสารศึกษ**. 50(3) : 7-28.
- สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. (2555). **บทบาทของสถานศึกษากับภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- อุทัย หิรัญโต. (2529). **หลักสังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- David Osborne and Ted Gaebler. (1992). **Reinventing Government**. London : Addison-Wesley Publ. Co.
- Weber, Max. The Theory of Social and Economic Organization. **Translated by** A.M. Henderson and Talcott Parsons. (1947). London : Collier Macmillan Publishers.

Translated Thai References

- Boonyarattapun, T. (2011). **The public administration reform, in a series of subjects. Concepts, theories and principles of public administration**. (7). the Nonthaburi: Sukhothai thammathirat Open University. [In Thai]
- Buamak, P. (2010). **Guidelines for the establishment of a centre to learn weaving ban na district cover good Pattani**. Independent studies degree, m.p.a. Fifth activities find graduate disciplines local administration, Khon Kaen University. [In Thai]
- Channarong, N. (2016, July-December). "Cultural tourism". **Journal of Ramkhamhaeng, Humanities**. 35(2). [In Thai]
- Davee, C. (1999). **Conservation of folk art SILA, Tambon Tharue Amphue khok PHO of Pattani Province**. Independent studies report m.p.a. degree March 3 local college disciplines local governments, Khon Kaen University. [In Thai]
- Hiranto, U. (1986). **Sociological principles**. Bangkok : The Odean store. [In Thai]
- Ministry of Culture. (2009). "National Culture Master Plan Source (2007-2016)". [Online]. Available : <http://www.m-culture.go.th/>. Retrieved August 22, 2018. [In Thai]
- Pranee, C. (2014). "Culture, community and strengthening social solidarity in Thailand by using culture as a base". **Journal of the community development and quality of life**. 2(2) : 115-123. [In Thai]
- Saijai, K. (2017, February-May). "The Buddhist art of knowledge management, special magazine article". Humanities and social sciences, Rajapruerk University. 3(1). [In Thai]
- Suykarkao, M. (1995). **Use local wisdom in teaching social studies in secondary schools School District Education Department, 5**. Thesis Bachelor of education, Chulalongkorn University. [In Thai]

- Thongyindee, P. (2015). "Thailand: wisdom knowledge is valuable and beneficial to society, Thailand". [Online]. Available : [www.stou.ac.th/study/sumrit/10-58\(500\)\(500\).html/page3-10-58](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/10-58(500)(500).html/page3-10-58). Retrieved August 22, 2018. [In Thai]
- Viratniphawan, V. (2008). "Management of Government: comparative analysis of indicators". *Basic corporate rat afloat*. 50(3) : 7-28. [In Thai]
- Wasi, P. (2012). *New Thailand country direction. A new direction of education in local communities*. Bangkok : the cultural promotion Department The Ministry of culture. [In Thai]